

In den vreemde

*Een onderzoek naar de
faciliteiten voor uitwisselingsstudenten
aan de UvA*

Het onderzoeksverslag "In den vreemde" is een publicatie van het ASVA Studentenunie OnderzoeksBureau. Voor vragen en/of reacties kunt u contact opnemen met:

OnderzoeksBureau ASVA Studentenunie
t.a.v. Anita Jena
Vendelstraat 2
1012 XX Amsterdam
Tel: 020 622 5771
Fax: 020 622 5772
E-mail: anita.jena@asva.uva.nl
Website: www.asva.uva.nl/onderzoeksbureau

Amsterdam, maart 2004

Voorwoord

The world is a book and those who have not travelled have read but one page - Aristoteles

Met de ondertekening van de Bologna-verklaring in 1999 is internationalisering van het hoger onderwijs van start gegaan. Universiteiten willen het onderwijs meer aantrekkelijk en toegankelijk maken voor internationale studenten. Om dit doel te bereiken proberen universiteiten in Europa hun voorzieningen voor internationale studenten, vooral de uitwisselingsstudenten, te verbeteren. In dit verslag probeer ik meer duidelijkheid te verschaffen omtrent de voorzieningen voor uitwisselingsstudenten aan de Universiteit van Amsterdam.

Uiteraard wil ik ook van de gelegenheid gebruik maken om een aantal mensen te bedanken. Allereerst Tineke Greuter en Martijn Wokke van Bureau Internationale Samenwerking voor hun hulp vanaf het begin tot aan het eind van het onderzoek. Daarnaast gaat mijn dank ook uit naar *International Student Network*, *International Student Meetingpoint Amsterdam*, *Foreign Student Service*, Peter Lugtig (*Resident Assistant Narwal*) en mijn (oud-) collega's van het Onderzoeksbureau: Margreet, Caroline, Linda en Anne. Ook wil ik de besturen 2002 – 2003 en 2003 – 2004 van de ASVA Studentenunie bedanken voor hun inzet.

Anita Jena

Amsterdam, februari 2004

Inhoudsopgave

Inleiding	1
Methoden van onderzoek	2
1. Resultaten literatuuronderzoek	3
1.1 <i>Uitwisselingsstudenten en Uitwisselingsprogramma's</i>	3
1.2 <i>Kosten van wonen en studeren</i>	4
2. Resultaten van de enquête onder uitwisselingsstudenten.....	8
2.1 <i>Uitwisselingsstudenten & Uitwisselingsprogramma's</i>	8
2.2 <i>Inkomsten</i>	9
2.3 <i>Studiekosten</i>	9
2.4 <i>Woonkosten</i>	10
2.5 <i>Reiskosten</i>	10
2.6 <i>Verzekeringen</i>	10
2.7 <i>Stellingen en Opinievrage</i> n	11
3. Vergelijking resultaten met de Foreign Student Guide 2002-2003	13
3.1 <i>Studiekosten</i>	13
3.2 <i>Inkomsten</i>	13
3.3 <i>Huur</i>	13
3.4 <i>Verzekeringen</i>	13
Discussie	14
Conclusie	15
Aanbevelingen	16
Literatuur en Bronnen	17
Appendix A Begrippen.....	18
Appendix B Afkortingen	20
Appendix C Vragenlijst Uitwisselingsstudenten	21

Inleiding

Het is in de afgelopen jaren erg populair geworden om een half jaar of langer aan een buitenlandse universiteit te studeren. Veel studenten willen een deel van hun studietijd in het buitenland doorbrengen om een andere cultuur te leren kennen, een bijzondere ervaring op te doen of om hun voordeel op te doen op de arbeidsmarkt. Hoger onderwijsinstellingen spelen in op deze vraag van internationale studenten. Ook de Universiteit van Amsterdam (UvA) wil op dit gebied graag een prominente plek innemen. Zo ambieert zij om een internationaal vooraanstaande universiteit te zijn in onderwijs en onderzoek¹.

De UvA ontvangt op het moment jaarlijks circa 1300 internationale studenten, waarvan het grootste deel (ongeveer 800 studenten) uit uitwisselingsstudenten bestaat². Uitwisselingen nemen dan ook een prominente plek in. Net als op andere grote universiteiten bestaat er op de UvA een afdeling die zich bezig houdt met het regelen van uitwisselingen: Bureau Internationale Samenwerking (BIS) oftewel *Office of Foreign Relations*. Dit bureau is verantwoordelijk voor het coördineren van universitaire uitwisselingsprogramma's. Zo draagt BIS zorg voor het regelen van de inschrijvingen en de huisvesting van de aankomende buitenlandse uitwisselingsstudenten. Dit laatste wordt uitgevoerd door de *Housing Department* van BIS in samenwerking met wooncorporatie De Key. Jaarlijks publiceert BIS ook een beknopte *Foreign Student Guide*³ waarin de verschillende kosten zijn opgenomen waarmee een internationale student te maken heeft tijdens het verblijf in Nederland en waarin ook staat wat de student zoal moet regelen voor aankomst. Deze voorbereidende gids wordt per post aan de studenten gestuurd. Bij aankomst in Nederland krijgt de student een *International Student Guide of Amsterdam* (ISGA) die over het studentenleven in Amsterdam gaat. Ook krijgt de student informatie over bankzaken, verzekeringen, vreemdelingenpolitie en andere zaken die van belang zijn. Daarnaast zijn er ook *Foreign Student Advisors* verbonden aan Bureau Internationale Samenwerking. Zij vervullen de rol van mentor en zijn verantwoordelijk voor het adviseren van uitwisselingsstudenten op het gebied van persoonlijke en studiegerelateerde zaken. Sinds september 2003 is de UvA bovendien van start gegaan met het aanstellen van *Resident Assistants* die in de woonpanden op Bickerseiland en Geuzenveld wonen en als aanspreekpunt, mentor en conciërge fungeren⁴.

Als de UvA in de toekomst een prominente plek wil innemen op het gebied van uitwisselingsstudenten is het van groot belang dat de voorzieningen voor internationale studenten goed zijn. In dit onderzoek zullen de voorzieningen voor buitenlandse studenten onder de loep worden genomen. Enerzijds zal bekeken worden hoe het gesteld is met de dienstverlening voor uitwisselingsstudenten en anderzijds zal onderzocht worden hoe de uitwisselingsstudenten deze ervaren. Om te toetsen of de informatievoorziening voor de uitwisselingsstudenten goed is, zal bekeken worden met welke kosten uitwisselingsstudenten te maken hebben, en dan vooral of de kosten die in de *Foreign Student Guide* worden genoemd ook daadwerkelijk de kosten zijn waarmee de studenten te maken hebben. Kortom: er zal worden geïnventariseerd hoe aantrekkelijk de UvA is voor de uitwisselingsstudent.

¹ UvA, Op weg naar een instellingsplan 2002 – 2006:

<http://www.uva.nl/medewerkers/object.cfm?objectid=671EF22E-21EF-42AB-85C6426DE8263952>

² Bureau Internationale Samenwerking, 2003.

³ Voor dit onderzoek is de *Foreign Student Guide 2002 – 2003* gebruikt.

⁴ Het aanstellen van *Resident Assistants* is in september 2003 begonnen. Daarom is dit fenomeen voor het grootst gedeelte buiten beschouwing gelaten in dit onderzoek.

Methoden van onderzoek

Vanwege de expertise van BIS op het gebied van uitwisselingsstudenten, zijn medewerkers van dit bureau benaderd voor het verzamelen van literatuur omtrent studie- en woonkosten van uitwisselingsstudenten, zoals de *Foreign Student Guide*. Ook zijn websites en publicaties van instanties betrokken bij uitwisselingsprogramma's, zoals de Europese Unie (EU) en Nuffic⁵, geraadpleegd. Op basis van deze gegevens is een vragenlijst opgesteld die onder 695 uitwisselingsstudenten is verspreid met als doel het verkrijgen van meer informatie omtrent de kosten van wonen en studeren van uitwisselingsstudenten. In de vragenlijst zijn vragen opgenomen over de kosten van studeren (boeken, printen en kopiëren, studiereis), de kosten van wonen (verblijfsdocumenten, huur), reiskosten, inkomsten en verzekeringen. De resultaten zijn vergeleken met de gegevens in de *Foreign Student Guide* om te bekijken of de kosten in het gids overeenkwamen met de werkelijke kosten waarmee uitwisselingsstudenten te maken hebben. Ook zijn er een aantal stellingen en opinievragen in de enquête opgenomen om de tevredenheid van uitwisselingsstudenten met betrekking tot de voorzieningen en dienstverlening van de UvA te meten. Het gaat hier om de dienstverlening van BIS/*Housing Department* (De Key) en *International Student Network* (ISN) en de meerwaarde van de *Foreign Student Guide* voor de uitwisselingsstudenten.

⁵ Nederlandse organisatie voor internationale samenwerking in het hoger onderwijs, die samen met het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap verantwoordelijk is voor het uitvoeren van mobiliteitsprogramma's (o.a. uitwisselingsprogramma's) in het hoger onderwijs.

1. Resultaten literatuuronderzoek

1.1 UITWISSELINGSSTUDENTEN EN UITWISSELINGSPROGRAMMA'S

1.1.1 *Uitwisselingsstudenten*

Het principe van een uitwisseling is dat studenten van twee universiteiten voor een bepaalde periode met elkaar van plaats ruilen. Een uitwisselingsstudent is dus een student die voor een bepaalde periode (minimaal 3 tot maximaal 10 maanden) aan de UvA komt studeren in het kader van een uitwisselingsprogramma maar tegelijkertijd ingeschreven staat bij de thuishetelling, waaraan hij/zij collegegeld betaalt en het diploma behaalt⁶. Op de UvA behaalt de student studiepunten die hij of zij meeneemt naar de thuishetelling.

1.1.2 *Uitwisselingsprogramma's*

De term uitwisselingsprogramma houdt in dat er afspraken zijn gemaakt tussen de UvA en de buitenlandse instelling over vrijstelling van collegegeld, het regelen van huisvesting, de erkenning van studiepunten en eventuele beurzen. De UvA is net zoals de meeste universiteiten aangesloten bij verscheidene uitwisselingsprogramma's. Hieronder zullen ze apart worden besproken.

1.1.2.1 ERASMUS-programma

Socrates is een breder Europees onderwijsprogramma dat bestaat uit 8 mobiliteitsprogramma's op het gebied van lager en hoger onderwijs. Erasmus is één van deze mobiliteitsprogramma's. Het Erasmus-programma is in 1987 gestart door de Europese Commissie om de samenwerking en mobiliteit tussen de universiteiten in de verschillende landen van de Europese Gemeenschap te bevorderen. Het biedt Europese studenten de mogelijkheid om gedurende minimaal 3 maanden en maximaal 10 maanden te studeren aan een partnerinstelling⁷ in de EU⁸ en in een aantal Oost- en Centraal- Europese landen⁹. Studenten krijgen gedurende de periode van uitwisseling financiële steun in de vorm van een beurs (de Erasmusbeurs). In Nederland wordt het Erasmus-programma uitgevoerd door de Nederlandse Organisatie voor Internationale Samenwerking in het Hoger Onderwijs (Nuffic), in opdracht van de Europese Commissie. Erasmus is tegenwoordig verreweg het meest gebruikte uitwisselingsprogramma onder Europese studenten.

1.1.2.2 International Student Exchange Program (ISEP)

ISEP is een non-profit, multilateraal uitwisselingsprogramma tussen bij ISEP aangesloten universiteiten in de Verenigde Staten en aangesloten universiteiten elders in de wereld¹⁰. De uitwisselingen worden geregeld via het ISEP-bureau in Washington DC. De Amerikaanse ISEP-student ruilt van plaats met een Nederlandse ISEP-student die aan de UvA collegegeld en kosten voor huisvesting betaalt. Daarnaast betaalt de Nederlandse ISEP-student ook de maaltijdkosten van de Amerikaanse student. De Amerikaanse ISEP-student betaalt op zijn beurt de huisvesting- en maaltijdkosten voor de Nederlandse ISEP-student die tijdelijk met

⁶ Bureau Internationale Samenwerking, 2003.

⁷ Onder 'partnerinstelling' wordt verstaan elke instelling waarmee de universiteit van de uitwisselingsstudent een samenwerkingsovereenkomst in het kader van Erasmus heeft gesloten. Samenwerkingsovereenkomsten zijn contracten over wederzijdse opvang van gaststudenten en erkenning van behaalde studiepunten.

⁸ EU-lidstaten zijn België, Denemarken, Duitsland, Griekenland, Spanje, Frankrijk, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Finland, Zweden en Verenigd Koninkrijk.

⁹ Bulgarije, Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Polen, Roemenië, Slovenië, Slowakije, Tsjechië.

¹⁰ ISEP: www.isep.org

hem/haar van plaats ruilt. Deelnemers betalen een *participation fee*¹¹ van ongeveer 300 dollar aan ISEP.

1.1.2.3 TEMPUS

TEMPUS is de Trans-Europese samenwerkingsovereenkomst voor hoger onderwijs in de westerse Balkan¹², partnerlanden in Oost-Europa en Centraal Azië¹³, de EU kandidaat-lidstaten¹⁴, niet-Europese landen van de groep van 24¹⁵, de mediterrane partners van de EU¹⁶, Cyprus, Malta en Turkije.¹⁷ TEMPUS is ontwikkeld om de overgangs- en hervormingsprocessen in de partnerlanden op gang te helpen door een variëteit aan mechanismen gericht op de hoger onderwijssector, waaronder universitaire uitwisselingsprogramma's.

1.1.2.4 Bilaterale programma's

De UvA heeft bilaterale overeenkomsten afgesloten met universiteiten in een aantal landen¹⁸. Dit betekent dat de UvA met deze universiteiten een afspraak heeft gemaakt over wederzijdse opvang van studenten en erkenning van behaalde studiepunten.

1.1.2.5 Free mover

Een *free mover* is een student die afkomstig is van een universiteit die geen uitwisselingsovereenkomst heeft met de UvA. Deze student moet een *participation fee* betalen om aan de UvA op uitwisseling te mogen komen.

1.2 KOSTEN VAN WONEN EN STUDEREN

Uitwisselingsstudenten hebben net als reguliere studenten te maken met verschillende studien- en woonkosten. Uitwisselingsstudenten hebben echter ook te maken met bijzondere kosten, zoals die voor het aanschaffen van verblijfsvergunningen of de kosten voor deelname aan uitwisselingsprogramma's. In eerste instantie zal worden uitgelegd met welke kosten uitwisselingsstudenten te maken hebben. Om dit in kaart te brengen zal er gekeken worden naar de studiekosten en woonkosten.

1.2.1 Studiekosten

Onder studiekosten wordt verstaan alle verplichte uitgaven die een studie met zich meebrengt: de kosten voor deelname aan uitwisseling *participation fee*, collegegeld, literatuurkosten, kosten van verplichte studiereizen, vaste kosten en kosten van kopiëren en printen. Omdat alle uitwisselingsstudenten collegegeldvrijstelling krijgen, zal collegegeld in dit onderzoek niet worden meegenomen. Als er in het vervolg gesproken wordt over studiekosten wordt er dus verwezen naar de kosten die uitwisselingsstudenten voor hun studie maken *naast* het collegegeld. Dit zijn literatuurkosten, vaste kosten en kosten van kopiëren en printen. Onder

¹¹ Een bedrag dat betaald moet worden om deel te kunnen nemen aan een uitwisselingsprogramma (deelnamekosten). Uitwisselingsstudenten van universiteiten die geen uitwisselingsovereenkomst hebben met de UvA, moeten een *participation fee* betalen om op uitwisseling te komen naar de UvA. Ook hebben sommige uitwisselingsprogramma's, bijvoorbeeld ISEP, een *participation fee*.

¹² Albanië, Bosnië en Herzegovina, Kroatië, de voormalige Joegoslavische Republiek van Macedonië en de Federale Republiek van Joegoslavië.

¹³ Armenië, Azerbeidzjan, Belarus, Georgië, Kazakstan, Kyrgyzstan, Moldova, Mongolië, de Russische Federatie, Tadzjikistan, Turkmenistan, Oekraïne en Oezbekistan.

¹⁴ Bulgarije, Tsjechië, Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Polen, Roemenië, Slowakije en Slovenië.

¹⁵ Australië, Canada, IJsland, Japan, Liechtenstein, Noorwegen, Nieuw Zeeland, Zwitserland en de Verenigde Staten van Amerika.

¹⁶ Marokko, Algerije, Tunesië, Egypte, de Palestijnse Autoriteit, Jordanië, Syrië, Libanon en Israël

¹⁷ Tempus programma: http://europa.eu.int/comm/education/programmes/tempus/index_en.html

¹⁸ Australië, Canada, China, Costa Rica, Israël, Japan, Korea, Mexico, Nieuw-Zeeland, Rusland, Singapore, Suriname, Turkije en de Verenigde Staten. Bron: Bureau Internationale Samenwerking, <http://www.english.uva.nl/education/exchangestudents.cfm>

literatuurkosten wordt verstaan de kosten van aanschaf van de verplichte readers en boeken. Vaste kosten zijn de uitgaven die een student doet voor zaken die bij meerdere vakken gebruikt worden, zoals een wetboek of een microscoop.

1.2.2 Woonkosten

Woonkosten zijn de kosten die gemaakt worden in verband met het wonen in Amsterdam. Ten eerste zijn dat de directe kosten van huisvesting, zoals huur, meubels, energiekosten en servicekosten. Maar ook de kosten van verblijfsdocumenten, verzekeringen en reizen vallen hieronder. Deze kosten zullen hieronder afzonderlijk worden toegelicht.

1.2.2.1 Huisvesting

Het Housing Department van BIS regelt in samenwerking met wooncorporatie De Key de huisvesting voor uitwisselingsstudenten. Zo zijn er onder het Short Stay Program van De Key panden beschikbaar gesteld voor studenten en docenten die voor een korte periode naar de UvA komen¹⁹. Wegens het tekort aan studentenkamers in Amsterdam, kan BIS niet garanderen dat elke uitwisselingsstudent een kamer krijgt toegewezen en dus wordt de uitwisselingsstudent aangeraden om ook zelf een kamer te zoeken via kamerbemiddelingsbureaus. De huur van de kamers hangt af van de grootte, de locatie en het type. 25% van de kamers wordt gedeeld met een andere student (double rooms)²⁰.

1.2.2.2 Reiskosten

Uitwisselingsstudenten hebben geen recht op een OV-jaarkaart en moeten het vervoer in Nederland zelf betalen. Ook hebben zij te maken met eenmalige vervoerkosten van en naar het land van hun thuisinstelling. Soms worden deze reiskosten door de thuisinstelling of de eigen overheid vergoed.

1.2.2.3 Verblijfsdocumenten

Uitwisselingsstudenten die een jaar in Nederland blijven moeten één of meerdere verblijfsdocumenten aanschaffen. Het gaat hier om de volgende documenten:

- Geldig paspoort
- Visum Kort Verblijf – VKV., oftewel *Short Stay Visa*.
- Machtiging tot Voorlopig Verblijf – MVV, oftewel *Authorisation for Temporary Stay*
- Vergunning tot Verblijf – VTV, oftewel *Residence Permit*
- Tewerkstellingsvergunning (werkvergunning) – TWV, oftewel *Work Permit*

De Nederlandse Immigratiedienst verdeelt alle landen van de wereld in 4 groepen²¹. Welke documenten men moet aanschaffen is afhankelijk van de landengroep waartoe men behoort. Groep A bestaat uit landen die tot de EU en de Europese Economische Ruimte (EER)²² behoren plus Zwitserland²³. Burgers die de nationaliteit van één van de landen van groep A²⁴

¹⁹ Het gaat hier om de panden op Hoogte Kadijk, H. Cleyndertweg, Meer en Vaart, Weesperstraat, Bijltespad, Plantage Muidergracht, Prins Hendrikkade, Sarphatistraat, Valckenierstraat, Westermarkt en Bickerseiland.

²⁰ Bureau Internationale Samenwerking: <http://www.english.uva.nl>

²¹ Nuffic: <http://www.nuffic.nl/immigration>

²² De Europese Economische Ruimte (EER) bestaat uit de 12 lidstaten van de EU (België, Denemarken, Duitsland, Griekenland, Spanje, Frankrijk, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Finland, Zweden, Verenigd Koninkrijk) plus IJsland, Noorwegen en Liechtenstein.

²³ Zwitserland behoort niet tot de EU of de EER maar wegens een associatieverdrag krijgen Zwitserse burgers dezelfde behandeling onder Nederlandse immigratiewet als burgers van landen behorend tot de EU en de EER.

²⁴ Groep A: EU/EER landen (Oostenrijk, België, Denemarken, Finland, Frankrijk, Duitsland, Griekenland, IJsland, Ierland, Italië, Liechtenstein, Luxemburg, Noorwegen Portugal, Spanje, Zweden en het Verenigd Koninkrijk) en Zwitserland.

bezitten hebben voor een verblijf van 6 maanden of minder alleen een geldig paspoort nodig. Voor een verblijf van meer dan 6 maanden kunnen zij een aanvraag indienen voor een verblijfsvergunning (VTV). Ze zijn niet verplicht dit te doen maar het bezitten van een VTV kan een aantal zaken vergemakkelijken. Voor burgers van landen die tot groep B²⁵ behoren geldt dat ze een verblijfsvergunning moeten aanschaffen als ze meer dan 3 maanden in Nederland blijven. Burgers van landen die tot groep C²⁶ behoren hebben een MVV en een VTV nodig voor een verblijf van meer dan 3 maanden. Voor burgers van landen die tot groep D²⁷ behoren geldt hetzelfde, maar deze hebben ook bij een verblijf van korter dan 3 maanden een VKV nodig. Burgers van landen die tot groep B, C en D horen, hebben een werkvergunning (TWV) nodig om in Nederland te kunnen werken.

1.2.2.4 Verzekeringen

Uitwisselingsstudenten zijn wettelijk verplicht om adequaat verzekerd te zijn tijdens hun verblijf in Nederland. Ze moeten een ziektekostenverzekering hebben die in Nederland geldig en toereikend is. Studenten uit landen behorend tot de EU, de EER of Zwitserland kunnen door middel van een E-111 of E-128²⁸ formulier verzekerd blijven in eigen land en toch zonder extra kosten aanspraak maken op de Nederlandse ziektekostenverzekering in gevallen waarin ze dringende medische hulp nodig hebben. Maar de kosten van repatriatie in geval van een ongeluk zijn niet gedekt door deze formulieren. De studenten moeten dus ook aanvullende ziektekostendekking, een ongeval- en aansprakelijkheidsverzekering en een inboedelverzekering hebben of afsluiten.

Voor de meeste studenten geldt dat de eigen verzekering niet voldoende verzekert tijdens het verblijf in Nederland. Deze maken dan aanspraak op de *International Insurance Passport for Students* (IPS), die EUR 36,50 per maand kost en het volgende dekt: aanvullende ziektekostenverzekering, wettelijke aansprakelijkheid, bagageverzekering, tandartskosten, bijzondere kosten (repatriatie, transport van de zieke of verongelukte persoon, transport van familie en kennissen van die persoon), rechtsbijstand, bagage en algemene aansprakelijkheid²⁹.

²⁵ Groep B: Australië, Canada, Japan, Monaco, Nieuw-Zeeland en de Verenigde Staten van Amerika.

²⁶ Groep C: Andorra, Argentinië, Brazilië, Bolivia, Brunei, Bulgarije, Chili, Costa Rica, Kroatië, Cyprus, Tsjechië, El Salvador, Estland, Guatemala, Honduras, Hongarije, Israël, Letland, Litouwen, Maleisië, Malta, Mexico, Nicaragua, Panama, Paraguay, Polen, Roemenië, San Marino, Singapore, Slowakije, Slovenië, Zuid Korea, Uruguay, Vaticaan en Venezuela.

²⁷ Groep D: Afghanistan, Albanië, Algerije, Angola, Antigua en Barbuda, Armenië, Azerbeidjaan, Bahamas, Bahrein, Bangladesh, Barbados, Belarus, Belize, Benin, Bhutan, Bosnië en Herzegovina, Botswana, Burkina Faso, Burundi, Cambodja, Kameroen, Kaapverdië, Centraal Afrikaanse Republiek, Tsjaad, China, Colombia, Comoros, Kongo Brazzaville, Kongo (Democratische Republiek), Ivoorkust, Cuba, Djibouti, Dominica, Dominicaanse Republiek, Ecuador, Egypte, Equatoriaal Guinee, Eritrea, Ethiopië, Fiji, Gabon, Gambia, Georgië, Ghana, Grenada, Guinee, Guinee-Bissau, Guyana, Haïti, India, Indonesië, Iran, Irak, Jamaica, Jordanië, Kazakstan, Kenia, Kiribati, Koeweit, Kyrgyzstan, Laos, Libanon, Lesotho, Liberia, Libië, Macedonië, Madagaskar, Malawi, Malediven, Mali, Marshall Eilanden, Mauritanië, Mauritius, Micronesië, Moldova, Mongolië, Marokko, Mozambique, Myanmar (Birma), Namibië, Nauru, Nepal, Niger, Nigeria, Noordelijke Mariana Eilanden, Noord Korea, Oman, Pakistan, Palau, Papua New Guinea, Peru, Filippijnen, Qatar, De Russische Federatie, Rwanda, Saint Kitts and Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent and the Grenadines, Sao Tome en Principe, Samoa, Saudi-Arabië, Servië en Montenegro, Senegal, Seychellen, Siëra Leone, Solomon Eilanden, Somalië, Zuid Afrika, Sri Lanka, Soedan, Suriname, Swaziland, Syrië, Tadzjikistan, Taiwan, Tanzania, Thailand, Togo, Tonga, Trinidad en Tobago, Tunesië, Turkije, Turkmenistan, Tuvalu, Uganda, Oekraïne, de Verenigde Arabische Emiraten, Oezbekistan, Vanuatu, Vietnam, Jemen, Zambia en Zimbabwe.

²⁸ Door middel van de E-111 en E-128 formulieren kunnen uitwisselingsstudenten afkomstig uit EER-landen en Zwitserland kosteloos aanspraak maken op de Nederlandse ziektekostenverzekering in medische noodgevallen. De formulieren gelden als bewijs dat men deel uitmaakt van het ziektekostenplan van een EER-land of Zwitserland. Door één van deze formulieren in te vullen krijgen uitwisselingsstudenten dus dezelfde rechten en voordelen als Nederlandse burgers.

²⁹ Foreign Student Guide 2002 – 2003 en IPS: <http://www.acepolis.com/ips>

Tenslotte moeten studenten uit bepaalde landen een medisch onderzoek ondergaan voor of bij aankomst in Nederland³⁰. Het gaat hier om studenten uit Australië, Canada, Israël, Japan, Monaco, Nieuw Zeeland, Noorwegen, de Verenigde Staten, IJsland, Zwitserland en andere niet-EU landen.

1.2.3 Inkomsten

De hierboven genoemde studie- en woonkosten worden (voor een deel) gecompenseerd door uitwisselingsbeurzen, reiskostenvergoedingen, studiefinanciering, leningen en ouderbijdragen die (sommige) uitwisselingsstudenten ontvangen.

³⁰ Immigratiedienst: <http://www.immigratiedienst.nl>

2. Resultaten van de enquête onder uitwisselingsstudenten

2.1 UITWISSELINGSSTUDENTEN & UITWISSELINGSPROGRAMMA'S

Van de 695 uitwisselingsstudenten hebben 83 studenten de enquête ingevuld. 68,6% (57 studenten) van deze uitwisselingsstudenten komt uit de EU en 12% (10 studenten) komt uit Oost-Europese landen. 13,2% (11 studenten) komt uit Noord-Amerika, 2,4% (2 studenten) komt uit Zuid-Amerika en 3,6% (3 studenten) komt uit Azië.

Tabel 2.1: Waar komen de uitwisselingsstudenten vandaan?³¹

Land van herkomst	Aantal studenten	Percentage
Verenigde Staten	6	7,2
Brazilië	1	1,2
Engeland	1	1,2
Canada	5	6,0
China	1	1,2
Tsjechië	2	2,4
Denemarken	2	2,4
Finland	4	4,8
Frankrijk	8	9,6
Duitsland	15	18,1
Griekenland	1	1,2
Hongarije	1	1,2
Italië	10	12,0
Peru	1	1,2
Polen	3	3,6
Portugal	1	1,2
Rusland	1	1,2
Slowakije	1	1,2
Slovenië	3	3,6
Spanje	12	14,5
Zweden	3	3,6
Taiwan	1	1,2

47 uitwisselingsstudenten (61%) geven aan één academisch jaar op uitwisseling te zijn. Van deze groep is het grootste deel (12 studenten) afkomstig uit Duitsland. 22,1% van de uitwisselingsstudenten geeft aan voor 5 maanden op uitwisseling te zijn en 7,8% zegt voor 3 maanden in Amsterdam te zijn. De resterende 9,1% van de uitwisselingsstudenten geeft aan hier te zijn voor 4 tot 8 maanden.

Tabel 2.2: Hoe lang blijven de uitwisselingsstudenten aan de UvA?

Verblijfsduur	Aantal studenten	Percentage
3 maanden	6	7,8
5 maanden	17	22,1
4 tot 8 maanden	7	9,1
1 academisch jaar	47	61,0

Aan de uitwisselingsstudenten is ook gevraagd via welk uitwisselingsprogramma zij naar de UvA zijn gekomen. Van de 83 uitwisselingsstudenten, is 77,1% (64 studenten) via het Erasmus-programma naar de UvA gekomen. 12% (10 studenten) van de uitwisselingsstudenten heeft gebruik gemaakt van de bilaterale overeenkomst tussen de UvA en hun eigen universiteit. De resterende groep uitwisselingsstudenten is naar de UvA gekomen via ISEP (1 student),

³¹ n = 83

TEMPUS (1 student), CESEP³² (2 studenten), Nuffic (2 studenten) en als *free mover* (1 student). De *free mover* geeft aan een *participation fee* van EUR 3000 te hebben betaald om voor één academisch jaar de *Amsterdam Courses in Economics* (economie cursussen speciaal voor uitwisselingstudenten) aan de UvA te kunnen volgen.

Tabel 2.3: Via welke uitwisselingsprogramma's komen de uitwisselingsstudenten naar de UvA?

Uitwisselingsprogramma	Aantal studenten	Percentage
Erasmus	64	77,1
Bilaterale overeenkomst	10	12
ISEP	1	1,2
TEMPUS	1	1,2
CESEP	2	2,4
Nuffic	2	2,4
Free mover	1	1,2

2.2 INKOMSTEN

Aan uitwisselingsstudenten is gevraagd welke inkomsten zij hebben en wat de bronnen van deze inkomsten zijn. De 77 respondenten blijken diverse inkomstenbronnen tot hun beschikking te hebben. De 57 uitwisselingsstudenten die hier zijn gekomen via het Erasmus-programma krijgen een Erasmus-beurs variërend van EUR 50 tot EUR 400 per maand. De hoogte van de beurs is afhankelijk van het land van herkomst: studenten uit ontwikkelde West-Europese landen krijgen over het algemeen een lagere beurs dan studenten uit minder ontwikkelde Oost-Europese landen. De meeste studenten die in het kader van het Erasmus-programma een beurs ontvangen, hebben ook andere inkomstenbronnen. Zo ontvangen 12 studenten een beurs van hun thuisinstelling variërend van EUR 30 tot EUR 800 per maand. 10 studenten hebben inkomsten uit werk, namelijk EUR 40 tot EUR 750 per maand. 9 studenten hebben een lening variërend van EUR 400 tot EUR 1000 per maand. 44 studenten krijgen een bijdrage van hun ouders, een bedrag variërend van EUR 100 tot EUR 1000 per maand. Een aantal studenten ontvangt ook een beurs van de overheid of van Nuffic en heeft spaargeld tot zijn of haar beschikking. Gemiddeld blijkt dat deze groep uitwisselingsstudenten ongeveer EUR 600 per maand te besteden heeft.

2.3 STUDIEKOSTEN

Aan de uitwisselingsstudenten is gevraagd hoeveel geld ze kwijt zijn aan studiemateriaal (boeken, readers, printen, kopiëren) per semester. De 51 studenten die deze vraag hebben beantwoord blijken ongeveer EUR 200 kwijt te zijn aan studiemateriaal per semester. Ook is aan de uitwisselingsstudenten gevraagd of ze bijzondere studiegerelateerde apparatuur (zoals wetboeken of een microscoop) moesten aanschaffen tijdens hun uitwisseling en wat deze apparatuur heeft gekost. 2 studenten (3,7%) geven aan dat ze wetboeken ter waarde van EUR 400 moesten aanschaffen.

Als antwoord op de vraag of ze aan een verplichte studiereis moesten deelnemen tijdens hun uitwisseling geven 7 van de 55 respondenten aan dat ze inderdaad aan een studiereis moesten deelnemen. 2 van deze 7 studenten geven aan dat ze respectievelijk EUR 75 en EUR 600 moesten betalen voor de studiereis waaraan zij deelnamen.

³² CESEP staat voor *Canadian-European Student Exchange Program*. In deze uitwisselingsprogramma ruilen studenten van aangesloten Canadese universiteiten tijdelijk van plaats met studenten van aangesloten Europese universiteiten.

2.4 WOONKOSTEN

Aan de uitwisselingsstudenten is gevraagd hoe zij een kamer hebben gevonden in Amsterdam. 27 van de 30 respondenten³³ geven aan via BIS een kamer te hebben gevonden. De resterende 3 respondenten zeggen zelf (1) of via kennissen (2) een kamer te hebben gevonden.

28 van de 83 uitwisselingsstudenten hebben aangegeven hoeveel huur ze per maand betalen. Dit bedrag varieert van EUR 250 tot EUR 500. 25 van de 28 respondenten heeft via BIS een kamer gevonden. Deze groep respondenten is gemiddeld EUR 293,16 per maand kwijt aan huur. Daarnaast betalen de drie studenten die zelf of via kennissen een kamer hebben gevonden EUR 260, EUR 320 en EUR 500 per maand huur.

Aan de studenten is gevraagd of gas, elektriciteit, water, meubels, beddengoed wassen en eventueel andere voorzieningen in de maandelijkse huur inbegrepen zijn. Uit de 28 antwoorden op deze vraag blijkt dat in de huur bijna alle hierboven genoemde kosten inbegrepen zijn. Gas en meubels waren bij 27 van de 28 studenten in de huur inbegrepen, elektriciteit en water bij alle 28 studenten, beddengoed bij 19 van de 28 studenten en schoonmaken bij 2 van de 28 studenten.

2.5 REISKOSTEN

Aan de uitwisselingsstudenten is gevraagd hoe zij naar Amsterdam zijn gekomen. Van de 41 studenten die deze vraag hebben beantwoord, geven 29 studenten aan dat zij met het vliegtuig zijn gekomen. 7 studenten hebben de trein genomen, 3 studenten de bus en 2 studenten de auto. 5 studenten geven aan dat de reiskosten naar Amsterdam en terug (gedeeltelijk) vergoed zijn. 3 studenten hebben een volledige vergoeding ontvangen, o.a. via CESEP (1 student) en Nuffic (1 student). 2 studenten hebben een gedeeltelijke vergoeding ontvangen, één via de thuisinstelling en de andere via het Erasmus-programma.

Er was geen respons op de vraag of de dagelijkse reiskosten van en naar de UvA vergoed worden.

2.6 VERZEKERINGEN

Aan de studenten is gevraagd wat voor verzekeringen zij hebben afgesloten. Van de 34 respondenten geven de meeste studenten uit EU en EER landen aan dat ze een verzekeringspolis in eigen land hebben die hun verblijf in Nederland dekt. Het gaat hier om 12 studenten die een E-111 of E-128 formulier hebben ingevuld. Deze studenten betalen ziektekostenpremies in eigen land variërend van EUR 5 tot EUR 50 per maand. 4 studenten geven aan dat ze een IPS verzekering hebben, die gemiddeld EUR 36 per maand kost.

Er werd aan de uitwisselingsstudenten ook gevraagd wat de verzekeringen dekken. Het blijkt dat de meeste verzekeringen voornamelijk ziektekosten dekken. Bij 21 van de 35 respondenten zijn medische kosten in de verzekering inbegrepen, bij 8 van de 35 respondenten de kosten van repatriatie, bij 15 van de 35 respondenten de kosten in geval van een ongeluk, bij 7 van de 35 respondenten de bagageverzekering, bij 10 van de 35 respondenten algemene aansprakelijkheid en bij 5 van de 35 respondenten wettelijke aansprakelijkheid. 13 van de 35 respondenten geven aan niet te weten wat hun verzekering dekt.

Aan de uitwisselingsstudenten is gevraagd of ze een verplichte medische controle moesten ondergaan alvorens zij naar Nederland kwamen. Slechts één student zegt dat hij/zij een medische controle moest ondergaan en dat het EUR 100 heeft gekost. Deze uitwisselingsstudent komt uit de Verenigde Staten.

³³ Dat er op deze vraag 30 responses zijn betekent niet dat de rest geen kamer heeft.

2.7 STELLINGEN EN OPINIEVRAGEN

Om te weten van uitwisselingsstudenten over de dienstverlening van *BIS/Housing Department* (De Key) en ISN, de *Foreign Student Guide* en de betaalbaarheid van wonen en studeren in Amsterdam vinden zijn een aantal stellingen aan de studenten voorgelegd. De studenten dienden hun mening uit te drukken op een vijf puntsschaal³⁴. Ook is aan de studenten gevraagd of zij suggesties hadden voor verbetering wat betreft de dienstverlening van *BIS/Housing Department* (De Key) en ISN, en de inhoud van de *Foreign Student Guide*.

2.7.1 Dienstverlening Bureau Internationale Samenwerking/Housing Department (De Key)

BIS is het aanspreekpunt van de UvA voor uitwisselingsstudenten. Voor het regelen van veel zaken met betrekking tot hun uitwisseling zijn uitwisselingsstudenten afhankelijk van BIS zowel voor als tijdens hun verblijf in Amsterdam. Het is dus belangrijk te weten hoe de uitwisselingsstudent de dienstverlening van *BIS/Housing Department* (De Key) ervaart. 51,6% van de 31 respondenten geeft aan tevreden te zijn met de dienstverlening van *BIS/Housing Department* (De Key). 22,6% van de ondervraagden was echter ontevreden. Een kleine meerderheid van de studenten is dus tevreden over de dienstverlening van BIS terwijl bijna een kwart ontevreden is. Uit de open vraag omtrent verbeteringssuggesties blijkt dat de ontevredenheid voornamelijk te wijten is aan de trage reactie van *BIS/Housing Department* (De Key) op huisvestingsklachten, de slechte hygiëne van de gehuurde kamers en de onbehulpzame houding van de *Foreign Student Advisors* tegenover uitwisselingsstudenten. De meerderheid van de respondenten klaagt over ongedierte (kakkerlakken en muizen), defecte telefoons, niet goed functionerende fornuizen en verwarming, en de trage reactie van *BIS/Housing Department* (De Key) op deze klachten. Op de klachten van sommige studenten werd pas gereageerd tegen de tijd dat ze moesten terugkeren naar huis. Uitwisselingsstudenten geven aan het gevoel te hebben dat hun klachten niet spoedig worden behandeld wegens de tijdelijke aard van hun verblijf. Ook klagen een aantal studenten over de *Foreign Student Advisors*, met namen over hun onbehulpzame houding tegenover de uitwisselingsstudenten die verwachtten advies en steun van hen te ontvangen.

De volgende suggesties voor verbetering kwamen naar voren:

- Er zou meer contact en coördinatie kunnen zijn tussen BIS/UvA en de thuisinstelling van de uitwisselingsstudenten.
- *BIS/Housing Department* (De Key) zou ervoor kunnen zorgen dat de kamers schoon zijn en dat er goed functionerende apparatuur (telefoons, rookmelders, brandalarmen, fornuis, verwarming) aanwezig is. Als een uitwisselingsstudent een klacht indient over de kamer, zou het fijn zijn als *BIS/Housing Department* (De Key) sneller reageert.
- *BIS/Housing Department* (De Key) zou de uitwisselingsstudenten die een gedeelde kamer (*double room*) worden toegewezen beter hiervan op de hoogte hiervan kunnen stellen. Sommige uitwisselingsstudenten wisten namelijk niet dat zij een kamer met iemand zouden moeten delen.
- *BIS/Housing Department* (De Key) zou woonpanden van een conciërge kunnen voorzien, zodat huisvestingsproblemen sneller opgelost worden.

2.7.2 *Foreign Student Guide* 2002 – 2003

De *Foreign Student Guide* is aan uitwisselingsstudenten opgestuurd vóór hun aankomst in Nederland zodat zij zich alvast kunnen inlezen. Het is de enige informatiebron, samen met informatie over verzekeringen, die vanuit de UvA naar hen wordt opgestuurd. Het is dus belangrijk om te weten wat de uitwisselingsstudenten vinden van de *Foreign Student Guide*. Een meerderheid van de 31 respondenten (61,3%) vindt de *Foreign Student Guide* nuttig. De

³⁴ Het betreft hier een antwoordschaal met de mogelijkheden: zeer mee eens (strongly agree), mee eens (agree), neutraal (neutral), mee oneens (disagree), zeer mee oneens (strongly disagree).

rest is of neutraal (29%) of heeft geen mening (9,7%). Uit de open vraag blijkt dat de studenten over het algemeen positief oordelen over de *Foreign Student Guide*. Zij geven aan dat de gids “ok” is en voldoende algemene informatie bevat. Wel blijkt dat een aantal studenten de gids niet heeft gebruikt. Ook verlangen een aantal studenten naar een meer gedetailleerdere gids. Zo vermelden zij dat tandartsinformatie en informatie over eventueel beschikbare UvA-beurzen ontbreken.

2.7.3 Dienstverlening International Student Network

International Student Network (ISN) is verantwoordelijk voor de sociale opvang van internationale studenten. De studenten die dat willen, kunnen zichzelf opgeven voor een mentor. Dit is een reguliere UvA-student die gedurende het verblijf van de uitwisselingsstudent in Nederland als zijn/haar aanspreekpunt en mentor fungeert, en de sociale integratie tussen de uitwisselingsstudent en de Nederlandse samenleving bevordert. ISN organiseert ook sociale activiteiten waaraan uitwisselingsstudenten deel kunnen nemen. De meerderheid (58,1%) van de 31 respondenten is tevreden met de dienstverlening van ISN. 6,4% is hierover ontevreden, 9,7% heeft geen mening en 25,8% is neutraal. De meerderheid van de uitwisselingsstudenten is dus tevreden met de dienstverlening van ISN. Sommige ontevreden studenten geven in de open vraag aan dat het mentorsysteem niet optimaal werkt. Ook geven de studenten aan meer steun op persoonlijke en studiegerelateerde gebied van ISN te willen ontvangen omdat ze dit naar hun mening niet voldoende van de UvA ontvangen.

2.7.4 Betaalbaarheid studeren en wonen Amsterdam

Het is duur om in een stad als Amsterdam te wonen en te studeren, vooral voor mensen die uit minder ontwikkelde landen komen. Aangezien de UvA met landen over de hele wereld uitwisselingsafspraken heeft en dus studenten uit diverse landen ontvangt, is het belangrijk om te weten wat zij vinden van de betaalbaarheid van studeren en wonen in Amsterdam. De meerderheid van de 31 respondenten (58,1%) vindt studeren en wonen in Amsterdam betaalbaar tegenover 19,4% die het onbetaalbaar achten. De overige studenten hebben of geen mening (9,7%) of zeggen neutraal te zijn (12,9%). Kortom: de meerderheid van de uitwisselingsstudenten vindt studeren en wonen in Amsterdam betaalbaar en bijna een kwart van de studenten vindt het leven in Amsterdam te duur. Dit zijn vooral studenten uit Aziatische en Oost-Europese landen. Ook pleiten deze studenten ervoor dat er vanuit de UvA een bijdrage moet komen voor vervoerskosten van en naar de universiteit.

2.7.5 Commentaar enquête

Tenslotte is aan de studenten gevraagd naar commentaar en suggesties voor verbetering met betrekking tot de enquête. Sommigen geven aan dat de ASVA had moeten informeren naar hun mening over de kwaliteit van de cursussen die zij hier gevolgd hebben, hoe zij de UvA en haar bureaucratie hebben ervaren en wat zij vonden van het naar hun mening ingewikkelde cursusroostersysteem.

3. **Vergelijking resultaten met de Foreign Student Guide 2002-2003**

De resultaten van de enquête over de kosten van wonen en studeren in Amsterdam komen over het algemeen overeen met de schattingen van de *Foreign Student Guide*. Hieronder zullen de resultaten van de enquête worden vergeleken met de kosten zoals aangegeven in de *Foreign Student Guide 2002-2003*.

3.1 STUDIEKOSTEN

Aan boeken zijn de uitwisselingsstudenten volgens de *Foreign Student Guide* ongeveer EUR 318 per jaar kwijt³⁵. Uit de enquête blijkt dat de respondenten ongeveer EUR 200 kwijt zijn aan studiemateriaal (inclusief boeken) per semester. Per jaar is dit dus ongeveer EUR 400. Dat dit bedrag wat hoger ligt dan het bedrag geschat in de *Foreign Student Guide* kan komen doordat naast boeken ook printen en kopiëren in deze kosten zijn inbegrepen.

3.2 INKOMSTEN

Uit het onderzoek blijkt dat uitwisselingsstudenten gemiddeld EUR 600 per maand te besteden hebben. Dit is veel minder dan wat volgens de *Foreign Student Guide* nodig is voor levensonderhoud. Volgens de *Foreign Student Guide* kan een student verwachten tussen de EUR 685 à EUR 915 per maand kwijt te zijn aan levensonderhoud³⁶. Uit de enquête blijkt dus dat de studenten minder inkomsten hebben en dus met minder geld rond moeten zien te komen.

3.3 HUUR

Volgens de *Foreign Student Guide* kan een uitwisselingsstudent verwachten EUR 295 tot EUR 453 per maand kwijt te zijn aan huur³⁷. De respondenten betalen gemiddeld EUR 300 per maand. De schatting van BIS komt dus overeen met de resultaten van de enquête, al lijkt de schatting in de *Foreign Student Guide* wel aan de hoge kant te liggen.

3.4 VERZEKERINGEN

De uitwisselingsstudenten die een IPS verzekering hebben, zijn ongeveer EUR 36 per maand hieraan kwijt. Dit komt redelijk overeen met het bedrag in de *Foreign Student Guide* van EUR 34 per maand³⁸.

³⁵ Foreign Student Guide 2002 – 2003, pagina 12.

³⁶ Ibid.

³⁷ Ibid.

³⁸ Ibid.

Discussie

Van de 695 uitwisselingsstudenten hebben 83 studenten de enquête ingevuld. Voor deze lage respons zijn verschillende oorzaken aan te wijzen. Tegen de tijd dat de uitwisselingsstudenten zijn uitgenodigd om de online enquête in te vullen (eind juni), waren de meesten al vertrokken naar hun land van herkomst of op vakantie. Het kan zijn dat ze in die landen geen toegang hadden tot internet of veel moesten betalen voor een trage internetverbinding. Ook hebben studenten misschien moeite gehad met de engelse taal of de vraagstelling. Vaak is aan de studenten gevraagd om kosten of inkomsten in te vullen per maand of semester, maar achteraf gezien zou het veel praktischer geweest zijn om de studenten te vragen wat zij tijdens hun gehele uitwisselingsperiode hebben besteed. De moeilijkheidsgraad van de vragen over verblijfsdocumenten en verzekeringen zou de oorzaak kunnen zijn van de lage repons op deze vragen. Zo was de vraag over verblijfsdocumenten onjuist beantwoord: studenten die bijvoorbeeld alleen een paspoort nodig hadden, hebben ook andere documenten aangeschaft. Dit kan of betekenen dat ze die documenten wel hebben aangeschaft zonder te weten dat ze die niet nodig hadden, of dat ze simpelweg niet weten wat ze hebben aangeschaft. Als er de antwoordoptie “ik weet niet welke documenten ik heb aangeschaft” had gestaan, zou deze vraag een goede test zijn geweest van de kennis van uitwisselingsstudenten omtrent verblijfskosten. In ieder geval geeft dit onderzoek aanleiding voor verder, regelmatig onderzoek omtrent de tevredenheid van uitwisselingsstudenten aan de UvA door middel van enquêtes. Ook zou het nuttig zijn om onderzoek te doen naar wat de komst van de *Resident Assistants* heeft betekend voor de dienstverlening van de UvA aan de uitwisselingsstudenten.

Conclusie

Voor een universiteit die ambieert internationaal prominent te zijn, is het belangrijk dat er goede voorzieningen voor internationale studenten aanwezig zijn. Als internationale en dan vooral uitwisselingsstudenten goed verzorgd worden, zullen zij anderen studenten op hun thuishelling ook aanmoedigen om naar de UvA te komen. De UvA heeft redelijke voorzieningen voor uitwisselingsstudenten. Bureau Internationale Samenwerking regelt de inschrijving en huisvesting voor aankomende uitwisselingsstudenten in samenwerking met De Key. ISN zorgt voor sociale opvang van de studenten door het organiseren van activiteiten en het mentorsysteem.

Uit de enquête komt naar voren dat de meerderheid van de studenten tevreden is over BIS, ISN en de *Foreign Student Guide*. Toch is telkens bijna een kwart van de ondervraagden ontevreden. De klachten die over BIS naar voren komen, hebben vooral te maken met huisvesting. De hygiëne van de kamers blijkt een veelvoorkomend probleem te zijn. Er is vaak sprake van defecte apparatuur en ongedierte. De trage reactie van BIS/*Housing Department* (De Key) op huisvestingsklachten van studenten wordt ook vaak genoemd. Tenslotte laat de behulpzaamheid van de *Foreign Student Advisors* te wensen over. De dienstverlening van BIS kan verbeterd worden zodat in de toekomst meer studenten daarmee tevreden zullen zijn. Dit kan BIS doen door meer informatie te verstrekken aan uitwisselingsstudenten zowel voor als na hun aankomst in Nederland. Ook zou de *Foreign Student Guide* meer gedetailleerd kunnen worden want daar verlangen de uitwisselingsstudenten naar. Woninggerelateerde problemen zouden ook sneller opgelost kunnen worden door panden voor uitwisselingsstudenten te voorzien van een conciërge/mentor. Wat betreft ISN zijn de meeste studenten tevreden over hun dienstverlening maar verlangen wel meer persoonlijke steun van deze organisatie, omdat die steun vanuit de UvA momenteel onvoldoende is. BIS zou ISN kunnen steunen zodat deze haar mentorsysteem en haar dienstverlening aan studenten kan verbeteren. Hierdoor verbetert BIS indirect ook haar eigen serviceverlening want ISN is de organisatie waarmee uitwisselingsstudenten het meest te maken hebben.

Uit het onderzoek is gebleken dat de kosten zoals deze zijn geschat in de *Foreign Student Guide* 2002-2003 over het algemeen kloppen. Uit de enquête blijkt dat de uitwisselingsstudenten over het algemeen goed gehuisvest zijn en met redelijke studiekosten te maken hebben. De meeste respondenten hebben betaalbare huisvesting gekregen via de *Housing Department* van BIS. Maar de inkomsten van de gemiddelde uitwisselingsstudent (EUR 600 per maand) zijn veel lager dan wat volgens de *Foreign Student Guide* nodig is. De gemiddelde uitwisselingsstudent geeft EUR 400 per jaar uit aan studiemateriaal en EUR 300 per maand uit aan huur. Wat betreft verzekeringen zijn de meeste studenten uit EU en EER landen verzekerd door middel van E-111 of E-128 formulieren; de resterende uitwisselingsstudenten hebben een IPS verzekering. Ook al komen de schattingen in de *Foreign Student Guide* 2002-2003 in grote lijnen overeen met de resultaten, vindt bijna 20% van de uitwisselingsstudenten dat studeren in Amsterdam te duur is. Dit zijn vooral studenten uit Azië en Oost-Europese landen.

Aanbevelingen

- Bureau Internationale Samenwerking zou haar informatievoorziening kunnen verbeteren door in de *Foreign Student Guide* of op haar website verwijzingen op te nemen naar de volgende websites:
 - Immigratieprocedures voor studenten: <http://www.nuffic.nl/immigration>
 - Immigratiedienst: <http://www.immigratiedienst.nl>
 - *International Students Meetingpoint Amsterdam*³⁹: <http://www.isma-amsterdam.org>
 - Website van *Foreign Student Service*⁴⁰: <http://www.unescocentrum.nl/fss.html>
 - *Study in the Netherlands*: <http://www.studyin.nl>

Naast studenten op de hoogte te stellen van andere organisaties die zich ook bezig houden met internationale studenten, namelijk *International Students Meetingpoint Amsterdam* en *Foreign Student Service*, zou BIS ook alle informatie (zoals de *International Student Guide of Amsterdam* en informatie over banken, verzekeringen en dergelijke) per post aan de student kunnen sturen voor zijn of haar aankomst in Nederland. Zo zou de uitwisselingsstudent beter geïnformeerd zijn.

- Bureau Internationale Samenwerking en de daaraan verbonden *Foreign Student Advisors* kunnen hun relatie met uitwisselingsstudenten verbeteren door beter contact te onderhouden met de studenten en hun thuisinstelling en zich behulpzamer op te stellen. Om de studenten meer steun te bieden op persoonlijk en studiegerelateerd gebied, zou er meer samenwerking met en steun voor organisaties als *International Student Network*, kunnen zijn.
- Door te zorgen dat elk pand voor uitwisselingsstudenten voorzien is van een conciërge die ook als mentor fungeert, zou BIS/*Housing Department (De Key)* haar dienstverlening op het gebied van huisvesting en sociaal-psychologische hulpverlening kunnen verbeteren. Deze conciërge/mentor zou zorgen voor snellere afhandeling van woninggerelateerde problemen en dat zou de dienstverlening van BIS verbeteren.
- ISN zou het mentorsysteem kunnen verbeteren en meer steun kunnen verlenen aan de uitwisselingsstudenten. Meer samenwerking met en steun van BIS zou hier goed van pas komen.

³⁹ *International Students Meetingpoint Amsterdam* (ISMA) bestaat uit een groep Christelijke studenten die sociale activiteiten organiseren en steun verlenen aan (zowel christelijke als niet-christelijke) internationale studenten.

⁴⁰ *Foreign Student Service* (FSS) is een nationale eerstelijns organisatie die internationale studenten steunt door middel van informatievoorziening en persoonlijke begeleiding omtrent studie, wonen, verzekeringen, Nederlandse taalcursussen, en de publicatie van een FSS nieuwsbrief.

Literatuur en Bronnen

LITERATUUR

Bureau Internationale Samenwerking, *Foreign Student Guide 2002 – 2003*, Amsterdam: UvA, Bureau Internationale Samenwerking, 2002.

Studenten van het Instituut voor Media en Informatie Management (onder autoriteit van Amsterdam Buitenland Overleg), *International Student Guide of Amsterdam 2002 – 2003*, Amsterdam: Amsterdam Buitenland Overleg, 2002.

BRONNEN

Bureau Internationale Samenwerking: www.uva.nl/internationaal

Dutch Immigration and Naturalization Service: <http://www.immigratiedienst.nl/>

Dutch Immigration Procedures for Academic Visitors: <http://www.nuffic.nl/immigration/>

De Key: www.dekey.nl

De Key Short Stay Facilities: <http://shortstay.dekey.nl/>

Engelstalige website van de UvA voor uitwisselingsstudenten:
<http://www.english.uva.nl/education/exchangestudents.cfm>

Insurance Passport for Students (IPS): www.acepolis.com/ips

International Student Exchange Program (ISEP): www.isep.org

Netherlands organization for international cooperation in higher education (Nuffic): www.nuffic.nl

UvA, Op weg naar een Instellingsplan 2002-2006:
<http://www.uva.nl/medewerkers/object.cfm?objectid=671EF22E-21EF-42AB-85C6426DE8263952>

Erasmus: http://europa.eu.int/comm/education/programmes/socrates/erasmus/erasmus_en.html

Study in the Netherlands: <http://www.studyin.nl/>

TEMPUS: http://europa.eu.int/comm/education/programmes/tempus/index_en.html

Appendix A Begrippen

- Bilaterale overeenkomst:** Als de UvA een bilaterale overeenkomst met een ander universiteit sluit, betekent dit dat een UvA student voor een bepaalde periode van plaats ruilt met een student van de universiteit waarmee de UvA een overeenkomst heeft afgesloten. In dit geval betaalt de student die naar de UvA komt het collegegeld niet aan de UvA maar aan zijn thuisinstelling; de UvA-student betaalt dan ook collegegeld aan de UvA en niet aan de buitenlandse universiteit.
- CESEP:** Uitwisselingsprogramma waarin studenten uit bepaalde Canadese universiteiten tijdelijk van plaats wisselen met studenten uit bepaalde Europese universiteiten.
- EU:** Lidstaten zijn België, Denemarken, Duitsland, Griekenland, Spanje, Frankrijk, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Finland, Zweden en het Verenigd Koninkrijk.
- EER:** De 12 lidstaten van de EU en IJsland, Noorwegen en Liechtenstein. Zwitserland behoort niet tot de EER maar wegens een associatieverdrag krijgen Zwitserse burgers dezelfde behandeling onder de Nederlandse immigratiewet als burgers van landen behorend tot EER-landen.
- E-111 en E-128:** Door middel van de E-111 en E-128 formulieren kunnen uitwisselingsstudenten afkomstig uit de EER en Zwitserland kosteloos aanspraak maken op de Nederlandse ziektekostenverzekering in medische noodgevallen. De formulieren gelden als bewijs dat men deel uitmaakt van het ziektekostenplan van een EER-land of Zwitserland.
- ISEP:** Een non-profit, multilateraal uitwisselingsprogramma tussen bij ISEP aangesloten universiteiten in de Verenigde Staten en aangesloten universiteiten elders in de wereld.
- Erasmus:** Het Erasmus-programma is in 1987 gestart door de Europese Commissie om de samenwerking en mobiliteit tussen de universiteiten in de verschillende landen van de Europese Gemeenschap te bevorderen. Het Erasmus-programma biedt Europese studenten de mogelijkheid om gedurende minimaal 3 maanden en maximaal 10 maanden te studeren aan een partnerinstelling⁴¹ in de Europese Unie (EU)⁴² en een aantal

⁴¹ Onder 'partnerinstelling' wordt verstaan elke instelling waarmee de universiteit van de uitwisselingsstudent een samenwerkingsovereenkomst in het kader van Erasmus heeft gesloten. Samenwerkingsovereenkomsten zijn contracten over wederzijdse opvang van gaststudenten en erkenning van behaalde studiepunten.

Oost- en Centraal-Europese landen⁴³. Studenten krijgen gedurende de periode van uitwisseling financiële steun in de vorm van een beurs (de Erasmus-beurs).

Uitwisselingsprogramma:

Het principe van een uitwisseling is dat studenten van twee universiteiten voor een bepaalde periode met elkaar van plaats ruilen. Er zijn dan afspraken gemaakt tussen de UvA en de buitenlandse instelling over vrijstelling van collegegeld, het regelen van huisvesting, de erkenning van studiepunten en eventuele beurzen.

Uitwisselingsstudent:

Een student die voor een bepaalde periode (minimaal 3 tot maximaal 10 maanden) aan de UvA komt studeren in het kader van een uitwisselingsprogramma.

TEMPUS:

De Trans-Europese samenwerkingsovereenkomst voor hoger onderwijs in de westerse Balkan⁴⁴, partnerlanden in Oost-Europa en Centraal Azië⁴⁵, de EU kandidaat-lidstaten⁴⁶, niet-Europese leden van de groep van 24⁴⁷, de mediterrane partners van de EU⁴⁸, Cyprus, Malta en Turkije.⁴⁹ TEMPUS is ontwikkeld om de overgangs- en hervormingsprocessen in de partnerlanden op gang te helpen door een variëteit aan mechanismen gericht op de hoger onderwijssector, waaronder universitaire uitwisselingsprogramma's.

⁴² EU-lidstaten zijn België, Denemarken, Duitsland, Griekenland, Spanje, Frankrijk, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Finland, Zweden en het Verenigd Koninkrijk.

⁴³ Bulgarije, Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Polen, Roemenië, Slovenië, Slowakije, Tsjechië.

⁴⁴ Albanië, Bosnië en Herzegovina, Kroatië, de voormalige Joegoslavische Republiek van Macedonië en de Federale Republiek van Joegoslavië

⁴⁵ Armenië, Azerbeidzjan, Belarus, Georgië, Kazakstan, Kyrgyzstan, Moldova, Mongolië, de Russische Federatie, Tadzjikistan, Turkmenistan, Oekraïne en Oezbekistan.

⁴⁶ Bulgarije, Tsjechië, Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Polen, Roemenië, Slowakije en Slovenië.

⁴⁷ Australië, Canada, IJsland, Japan, Liechtenstein, Noorwegen, Nieuw-Zeeland, Zwitserland en de Verenigde Staten van Amerika.

⁴⁸ Marokko, Algerije, Tunesië, Egypte, de Palestijnse Autoriteit, Jordanië, Syrië, Libanon en Israël.

⁴⁹ Tempus-programma: http://europa.eu.int/comm/education/programmes/tempus/index_en.html

Appendix B Afkortingen

<i>BIS:</i>	Bureau Internationale Samenwerking
<i>CESEP:</i>	Canadian-European Student Exchange Program
<i>EER:</i>	Europese Economische Ruimte
<i>EU:</i>	Europese Unie
<i>FSS:</i>	Foreign Student Service
<i>IPS:</i>	Insurance Passport for Students
<i>ISEP:</i>	International Student Exchange Program
<i>ISGA:</i>	International Student Guide of Amsterdam
<i>ISMA:</i>	International Student Meetingpoint Amsterdam
<i>ISN:</i>	International Student Network
<i>Nuffic:</i>	Nederlandse Organisatie voor Internationale Samenwerking in het Hoger Onderwijs
<i>UvA:</i>	Universiteit van Amsterdam

Appendix C Vragenlijst Uitwisselingsstudenten

A. Introduction

1. Name of hometown university:
2. Country of location:
3. Nationality:
4. Year of birth:
5. Programs or courses you are currently following at the UvA:
6. An exchange student is a student that studies at the University of Amsterdam, usually for a period of 3 to 10 months, but remains enrolled at, pays tuition fee to and obtains his degree at his/her home university and not at the University of Amsterdam. Are you an exchange student?
 - Yes
 - No, you will proceed with section F of this questionnaire
7. What is the duration of your stay at the UvA?
 - 3 months (1 trimester)
 - 5 months (1 semester)
 - one academic year (approximately 10 months)
 - other, namely months
8. Through which of the following exchange programmes have you come to the UvA?
 - Socrates/Erasmus
 - International Student Exchange Program (ISEP)
 - Bilateral agreement between your university and the UvA
 - Leonardo
 - Tempus
 - Other, namely
9. Did you pay an application or participation fee to take part in this program?
10. Do you receive income from any of the following sources? Please specify for each source how much you receive per month (multiple answers possible).

Sources of income	Amount per month (in EUR)
• Allowance/grant from home university	
• Socrates/Erasmus scholarship	
• Work	
• Loan(s)	
• Parents	
• Other, namely:	

B. Costs of studying at the University of Amsterdam

11. How much on average did you spend on books, readers and other study-related materials (e.g. printing, photocopying, etc.) per semester?

EUR per semester

12. Did you have to obtain any special, study-related equipment (e.g. microscope or law book) during your stay in Amsterdam?

- Yes, proceed to question 13
- No, proceed to question 14

13. What did you have to obtain and what did it cost you?

Equipment	Cost

14. Did you participate in a compulsory, study-related exchange trip during your stay at the UvA?

- Yes, proceed to question 15
- No, proceed to question 16

15. What did you have to pay to take part in this trip?

- EUR.....
- I did not have to pay for this trip

C. Travel costs

16. Which documents did you need to come to Amsterdam and how much did they cost you? (multiple answers possible)

Documents needed	Cost in EUR
• Passport	
• Short-stay visa (Visum Kort Verblijf – VKV)	
• Authorisation for Temporary Stay (Machtiging tot Voorlopig Verblijf - MVV)	
• Residence Permit (Vergunning tot Verblijf – VTV)	
• Work Permit (Tewerkstellingsvergunning TWV)	

17.(a) How did you come to Amsterdam?

- Airplane
- Train
- Bus
- Car
- Other, namely.....

(b) How much does/did travelling to Amsterdam and back (one round trip) cost you?

EUR

(c) Did your home university or any other institution pay/refund this cost?

- Yes, I receive EUR... from ...
- No

18. Did you receive compensation for you university related travel costs (e.g. public transport to and from your residence in Amsterdam to the University of Amsterdam) during your stay in Amsterdam?

- Yes, I receive EUR
- No

D. Insurance

19. Which (health) insurance policies do you have? (multiple answers possible)

- International Insurance Passport for Students (IPS)EUR...
- Insurance policy in you home country covering your stay in the Netherlands EUR....
- Dutch National Insurance Scheme (Ziekenfonds) EUR....
- Liability insurance EUR...
- Other, namely....

20. What does your (health) insurance policy cover?

- Medical expenses
- Costs of repatriation
- Accidents
- Luggage
- General liability
- Other, namely...
- I don't know

21. How much do you spend on medical services (e.g. doctor's visits, medicines, etc.) per month?

22. Did you undergo any compulsory preventive medical check-up(s) (for example, tuberculosis screening) before arriving in Amsterdam?

23. What were the costs of these check-ups?

E. Costs of living in Amsterdam

24. How did you find a room in Amsterdam?

- Through the Housing Department/Office of Foreign Relations (de Key)
- Through a non-commercial agency, namely ASVA/ASW/SRVU
- Through a commercial agency, namely....
- Other, namely...

25. How much rent do you pay per month?

26. The monthly rent includes (multiple answers possible)

- Gas
- Electricity
- Water
- Furniture

27. What else do you have to spend on housing in addition to rent? (please specify below)

F. Your opinions and experiences regarding your stay in Amsterdam

Please choose what you think is appropriate:

- I am satisfied with the services offered to international students by the Office of Foreign Relations/Housing Department.
- I found the Foreign Student Guide very useful.
- I am satisfied with the services offered by the International Student Network (e.g. the mentor-system and foreign student activities) to international students.
- I found studying and living in Amsterdam affordable.
- What do you feel should be improved about the services offered by the Office of Foreign Relations/Housing Department?
- What do you feel should be improved about the Foreign Student Guide?
- Do you have any comments or suggestions for improvement concerning the services offered to international students by the International Student Network.

H. Remarks

44. Do you have any remarks concerning this questionnaire?

Publicaties van het ASVA Studentenunie Onderzoeksbureau:

Een gevaarlijk koppel: IBG en GBA	1998
Studenten over studieadviseurs, studieadviseurs over studenten	1999
Kostenposten	1999
Twee fases, één gedachte? Het grote Bachelor-Master Handboek	2000
De Academische Uitdaging	2000
Evaluaties Geëvalueerd. Het grote evaluatie onderzoek	2000
Tussen Wal en Schip. Een onderzoek naar het functioneren van opleidingscommissies en student-leden	2000
De Academische Uitdaging	2000
Document Studentenhuisvesting	2001
'Onderwijs.nl'? Een onderzoek naar ICT in het onderwijs aan de UvA	2001
Fiducie in de fusie? Een onderzoek naar de fusie tussen HvA en UvA	2002
Macht en inspraak. Een onderzoek naar de stand van zaken binnen de Amsterdamse medezeggenschap	2002
Tussen droom en daad... Bachelor-Master op de UvA: flexibiliteit en internationale vergelijkbaarheid	2003
In den Vreemde; een onderzoek naar de faciliteiten voor uitwisselingsstudenten aan de UvA	2004
Faciliteiten voor studenten; een onderzoek naar computers, kopieerapparaten, studie- en computerzalen aan de UvA	2004

U kunt alle publicaties opvragen bij het ASVA Studentenunie Onderzoeksbureau of downloaden op onze website.

Vendelstraat 2
1012 XX Amsterdam
020-6225771

onderzoeksbureau@asva.uva.nl
www.asva.uva.nl/onderzoeksbureau